

MONITOR CHIŃSKI

LISTOPAD 2016

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

LISTOPAD 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

8 listopada: powstanie nowa centralna instytucja antykorupcyjna. Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych zapowiedziało utworzenie Komitetu Śledczego, którego pilotażowe oddziały zostaną otwarte w Pekinie oraz w prowincjach Shanxi i Zhejiang. Pod nadzorem Komitetu mają znaleźć się wszyscy urzędnicy państwowi. Nowy organ, którego członkowie będą powoływani przez OZPL, jest w założeniu niezależny od struktur rządowych, znajdując się pod bezpośrednią kontrolą przywództwa KPCh. Przypuszcza się, że mechanizm działania Komitetu będzie oparty o doświadczenia Independent Commission Against Corruption (ICAC) z Hong Kongu, a jego szefem zostanie Wang Qishan, wpływowy sekretarz Centralnej Komisji Dyscypliny Partyjnej i filar zapoczątkowanej w 2013 r. antykorupcyjnej kampanii Xi Jinpinga. W listopadzie, rzadko udzielający się publicznie Wang, zapowiedział na mach „Dziennika Ludowego” dalsze zaostrezenia walki z korupcją stwierdzając, że „jest żelazną zasadą, że władza absolutna prowadzi do absolutnej korupcji, [dlatego] władza pozostawiana bez nadzoru jest nadzwyczaj niebezpieczna”.

17-23 listopada: wizyta Xi Jinpinga w Ameryce Południowej. Przewodniczący ChRL odwiedził trzy państwa: Chile, Ekwador oraz Peru, gdzie wziął udział w szczycie APEC. Na zakończenie tournée Xi, rząd ChRL ogłosił plan działań politycznych wobec Ameryki Południowej i Karaibów, zapowiadając w tym względzie nowe otwarcie. W dokumencie relacje Chin z państwami regionu zostały przedstawione jako współpraca państw rozwijających, a ich rozwój, podobnie jak rynków wschodzących jest „nieodpartym trendem historycznym”. Choć taka retoryka Pekinu, który przedstawia się jako rzecznik interesów globalnego Południa, nie jest nowa, to jej antykolonialny ergo antyameerykański wymiar nie ulega wątpliwości. Chiny szukają możliwo-

SZCZYT „16+1” W RYDZE

Efektom spotkania premierów Chin i państw Europy Środkowo-Wschodniej jest deklaracja w sprawie rozwoju i współpracy portów morskich (bałtyckich, adriatyckich i czarnomorskich) oraz śródlądowych dróg wodnych, a także budowy parków przemysłowo-technologicznych.

Działania chińskich firm w EŚW będzie wspierał nowo powołany fundusz Sino-CEFF Holding Co. Ltd o kapitale 10 mld euro.

ści wielowymiarowej ekspansji w Ameryce Południowej, koncentrując się na projektach infrastrukturalnych, ekstrakcji surowców, dyplomacji publicznej, ale działania w wymiarze podobnym do aktywności Pekinu w Afryce nie będą łatwe do powielenia m.in. z uwagi na fakt, że wiele krajów nadal nie uznaje dyplomatycznie Pekinu. Z drugiej strony, wobec izolacjonistycznych skłonności i zapowiedzi prezydenta-elekta Donalda Trumpa o zamiarze wycofania się z Partnerstwa Transpacyficznego (w praktyce oznaczającego kres tej umowy), dla Chin pojawia się bezprecedensowa okazja do zwiększenia politycznego oddziaływania na region, który jest tradycyjnym obszarem wpływów Stanów Zjednoczonych, i gdzie Pekin (poza okresem maostowskim) nie odnotowywał większych sukcesów w polityce zagranicznej.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

5-6 listopada: szczyt formatu „16+1” w Rydze. Efektem spotkania szefów rządów 16 państw Europy Środkowo-Wschodniej oraz Chin jest przyjęcie dwóch dokumentów: „Wytycznych z Rygi” (Riga Guidelines) stanowiących o szczegółowych działaniach grupy w 2017 roku, oraz „Deklaracji Ryskiej” dotyczącej intensyfikacji współpracy w rozwijaniu portów, korytarzy transportowych i infrastruktury łączącej Chiny i Europę Środkowo-Wschodnią. Wysiłki w tym względzie mają być przede wszystkim ukierunkowane na rozwój i współpracę portów morskich (Adriatyk, Bałtyk, Morze Czarne) oraz śródlądowych dróg wodnych, a także budowę parków przemysłowo-technologicznych. Finansowanie zapowiedzianych projektów będzie prowadzone m.in. w oparciu o nowo powołany fundusz Sino-CEEF Holding Co. Ltd o kapitale 10 mld euro, przeznaczony dla chińskich firm szukających możliwości inwestowania za granicą. Li Keqiang zapowiedział ponadto zebranie dodatkowych 50 mld euro na finansowanie przedsięwzięć joint-venture między podmiotami z Chin i EŚW. Fundusz jest zarządzany przez największego chińskiego pożyczkodawcę Industrial and Commercial Bank of China (ICBC). Szefem nowej instytucji będzie Jiang Jianqing, były prezes ICBC, który zapowiedział, że oprócz infrastruktury, inwestycje będą się skupiać również na projektach w dziedzinie logistyki, czystej energii i przemyśle farmaceutycznym.

7 listopada: Ukraina deklaruje chęć przystąpienia do strategii OBOR i „16+1”. Wolę ze strony władz w Kijowie wyraziła żona prezydenta Ukrainy Maryna Poroshenko, podczas inauguracyjnej sesji pierwszego Ukraine Silk Road Forum, w którym udział wziął m.in. ambasador ChRL w Kijowie Du Wei. Agencja Xinhua poinformowała ponadto, że obecna na spotkaniu wiceprzewodnicząca Rady Najwyższej Ukrainy (ukraińskiego parlamentu) Irina Gerashchenko, oświadczyła, że Ukraina jest również chętna do włączenia się w struktury współpracy formatu „16+1”, głównie w perspektywie dążeń od uwolnienia potencjału tranzytowego wynikającego z geograficznego położenia jej kraju na skrzyżowaniu szlaków transportowych między Azją i Europą.

9 listopada: chiński rynek otwarty na polskie jabłka. Procedura dopuszczająca polskie świeże jabłka na rynek chiński została ukończona w ciągu dwóch lat od złożenia wniosku. Jak wynika z informacji uzyskanych przez Ambasadę RP w Pekinie, jest to jak dotąd najszybciej przeprowadzony proces negocjacyjny dla dopuszczenia świeżych owoców lub warzyw do chińskiego rynku wśród wszystkich państw członkowskich UE.

14-15 listopada: Europejskie Forum Gospodarcze w Łodzi. Obecni na spotkaniu przedstawiciele władz lokalnych państw V4 doszli do wniosku, że potrzebne jest stworzenie mechanizmu współpracy regionalnej Grupy Wyszehradzkiej z Chinami, ponieważ regionalne przedstawicielstwa Węgier lub Słowacji mają za mały potencjał żeby działać w pojedynkę. Przygotowanie wspólnej strategii działań na poziomie lokalnym, może okazać się również potrzebne w przypadku gdy relacje państw formatu „16+1” na poziomie centralnym zostałyby zablokowane ze względu na rozbieżności polityczne. Jednocześnie potrzebne jest znalezienie – korzystnego dla wszystkich stron – projektu w ramach współpracy z Chinami na poziomie centralnym, ponieważ funkcjonowanie formatu „16+1” nie wyklucza wydzielenia z niego Grupy Wyszehradzkiej jako bloku, na przykład w ramach dostępu do rynku rolnego lub obszaru turystycznego.

14-16 listopada: siódme China Investment Forum w Pradze. Forum odbyło się w cieniu kontrowersji po niedawnej wizycie Dalajlamy w stolicy Czech, wobec której zdystansowali się oficjalnie prezydent Zeman, premier Sobotka oraz przewodniczący obu izb parlamentu, a chiński MSZ wyraził „głębokie niezadowolenie” i „stanowczy sprzeciw”. Wśród głównych zagadnień będących przedmiotem dyskusji w kontekście inwestycji znalazły się turystyka, energia, e-commerce oraz żywność. W praskim spotkaniu wzięli udział przedstawiciele wszystkich państw wchodzących w skład formatu „16+1”, a także delegacje poszczególnych miast i prowincji ChRL m.in. z Pekinu, Szanghaju, Tianjinu, Zhejiangu, Jiangsu, Hebei, Hubei i Hainanu. W wystąpieniu końcowym prezydent Zeman wyraził nadzieję, że Chiny staną się czołowym inwestorem zagranicznym nad Wełtawą. Z kolei minister finansów Andrej Babiš w wywiadzie udzielonym tydzień wcześniej wyraził swój sceptycyzm wobec bezpośrednich korzyści finansowych płynących z inwestycji chińskich dla czeskiego budżetu, ponieważ Chiny są zainteresowane nieruchomościami lub przejęciami ale nie widać z ich strony chęci do budowy fabryk od podstaw i tworzenia nowych miejsc pracy. Dużą nadzieję wiązano z firmą CEFC, której prezes Ye Jianming jest doradcą ekonomicznym prezydenta Zemana. Nabycie wiosną tego roku przez CEFC połowy udziałów w banku i grupie finansowej J&T, rozbudziło oczekiwania na inwestycje w branżę turystyczną, jednak zapowiadane przez CEFC przejęcie pakietu kontrolnego akcji potentata na czeskim rynku turystycznym Invia Travel raczej nie dojdzie do skutku. Bardziej optymistyczne w tym względzie brzmią wypowiedzi szefa czeskiego MSZ Lubomíra Zaorálka, który zadeklarował że rządowa agencja odpowiedzialna za inwestycje CzechInvest jest w trakcie negocjacji projek-

tów o wartości 22 mld koron, a potencjalnie nawet 60 mld koron. Z kolei dyrektor CzechInvest Karel Kučera oczekuje, że Chiny znajdą się w pierwszej piątce inwestorów zagranicznych, nie precyzując jednak kiedy to nastąpi. Tymczasem realne zaangażowanie gospodarcze Chin jest na razie o wiele mniejsze w stosunku do oczekiwań które Pekin stworzył wśród czeskich elit politycznych. Według rankingu Bisnode, Chiny plasują się dopiero na 22 miejscu najważniejszych inwestorów w Czechach, natomiast czeska telewizja oceniła to zaangażowanie na zaledwie 0,5 procenta wszystkich inwestycji zagranicznych nad Wełtawą.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

3-14 listopada: 16. Międzynarodowe Targi Chin Zachodnich (中国西部国际博览会). Łącznie w Targach wzięło udział 60 tysięcy zwiedzających, w tym 20 tysięcy gości zagranicznych z 90 państw świata. Chińskie władze centralne reprezentował m.in. Wang Yong, szef Komisji ds. Administracji Nadzoru nad Mieniem Państwowym Rady Państwowej oraz Wang Qinmin, wiceprzewodniczący CPPCC. W organizacji przedsięwzięcia wzięły udział rządy 12 prowincji, regionów autonomicznych i miast, oraz oddzielnie – Xinjiańskich Korpusów Produkcyjno-Budowlanych (新疆生产建设兵团), których znaczenie na polityczno-gospodarczej mapie Chin Zachodnich wyraźnie rośnie. Głównym gościem honorowym targów były Niemcy, reprezentowane przez wicekanclerza i ministra gospodarki Sigmara Gabriela wraz z czterystuosobową delegacją polityków oraz przedsiębiorców (m.in. z takich firm jak Lufthansa, Deutsche Bahn, Bayer, SAP, Siemens i ABB).

7-9 listopada: nowe miasta partnerskie Chengdu. W czasie zagranicznych wizyt przedstawicieli Chengdu w Mozambiku i Białorusi podpisano porozumienia o miastach partnerskich. Wykorzystując taką formułę Chengdu będzie współpracowało z Homele - stolicą obwodu i rejonu Homelskiego oraz Maputo - stolicą Mozambiku. Oba miasta partnerskie otrzymały zaproszenie na Forum Miast Partnerskich, które obędzie się w przyszłym roku w Chengdu.

9 listopada: Forum Władz Lokalnych Chiny-Ameryka Południowa w Chongqing. W spotkaniu inauguracyjnym taką formę współpracy udział wzięło 16 delegacji szczebla centralnego m.in. z Argentyny, Kostaryki, Kolumbii, Meksyku i Chile oraz 20 szczebla miejskiego a także 15 organizacji międzynarodowych. Forum jest elementem realizacji przyjętego przez Chiny i państwa Ameryki Południowej planu współpracy na lata 2015-2019.

11 listopada: delegacja rządu Chengdu z wizytą na pierwszym Chińsko-Greckim Forum Miast w Atenach. Nowa forma współpracy na poziomie lokalnym została uruchomiona jako przedsięwzięcie Amfiktonii (Związku) Starożytnych Miast Grecji oraz Chińskiego Ludowego Stowarzyszenia Przyjaźni z Zagranicą (CPAFFC).

Celem nowej instytucji jest rozwój wielowymiarowej współpracy na poziomie rządów lokalnych, której punktem wyjścia będzie kultura. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele 80 greckich miast i regionów, natomiast stronę chińską reprezentowali przedstawiciele 14 metropolii. W przyszłym roku gospodarzem Forum będzie Pekin.

13-15 listopada: wizyta przedstawicieli izraelskich partii politycznych w Chengdu. Zhang Tao wicedyrektorka Wydziału Zagranicznego prowincji Syczuan powitała gości stwierdzeniem, że od otwarcia konsulatu Izraela w Chengdu współpraca dwustronna, zwłaszcza gospodarcza i naukowa, nabrała wyraźnego tempa. Dla Syczuanu kontakty te są szczególnie istotne w kontekście rozwoju innowacji, których Izrael jest czołowym ośrodkiem na świecie. Wizyta delegacji z Likudu odbyła się na zaproszenie Biura Łącznikowego KC KPCh.

14-17 listopada: udział wicegubernatora Syczuanu Zhu Hexina w praskim Chi-na Investment Forum. Przedstawiciel rządu Syczuanu przedłożył w trakcie spotkań trzy propozycje kluczowych obszarów współpracy z czeskimi partnerami: lotnictwo, przemysł (samochodowy, części zamienne, ochrona środowiska, budowa parków przemysłowych, m.in w Nymburku); turystyka i kultura. W stolicy Czech Zhu Hexin rozmawiał m.in. z doradcą prezydenta Zemana, Janem Kohoutem, potwierdzając gotowość wypełnienia postanowień planu współpracy dwustronnej na lata 2016-2018. W rozmowie z wicegubernatorem Zhu ambasador ChRL w Czechach Ma Keyin wyraziła opinię, że współpraca Syczuanu z Czechami jest wzorcowym przykładem chińsko-czeskiej współpracy regionalnej.

22 listopada: tydzień polskiej żywności w Chengdu. Konsul Generalna RP w Chengdu Katarzyna Wilkowiecka zainaugurowała Tydzień Polskiej Żywności w Chengdu. Zdaniem wicedyrektora miejscowego Wydziału Zagranicznego będzie to kolejna dobra okazja do nawiązania efektywnych relacji. Konsul Generalna wskazała na Łódź jako miejsce ważne dla współpracy bilateralnej polsko-chińskiej.

KOMENTARZ

1. W „Deklaracji Ryskiej” podkreślono, że działania państw-członków Unii Europejskiej wchodzących w skład „16+1” nie mogą „kolidować z kompetencjami i muszą respektować zobowiązania wynikające z ich członkostwa w UE”. Wyraźne podkreślenie dążenia do większej synergii działań UE i „16+1” wskazuje na chęć wyciszenia kontrowersji towarzyszących sztandarowemu projektowi współpracy Chin z EŚW – kolei szybkich prędkości Belgrad-Budapeszt wobec której Komisja Europejska wszczęła procedurę postępowania w sprawie naruszenie przepisów (m.in. dotyczących konkurencji). Zgodnie z deklaracjami, to właśnie obszar infrastruktury będzie stanowić oś współpracy formatu „16+1” w 2017 roku, a najbardziej wymiernym

efektem spotkania w Rydze jest podpisanie – po czterech latach od rozpoczęcia negocjacji – umowy na rozpoczęcie prac konstrukcyjnych na pierwszym serbskim odcinku linii średnich prędkości Belgrad-Budapeszt. Projekt ten realizowany będzie w oparciu o chińskie pożyczki (85%), a perspektywa jego opłacalności dla Węgier i Serbii jest wątpliwa. Jednak to nie rachunek ekonomiczny, tylko względy prestiżowe stanowią priorytet: udana realizacja tej inwestycji, świadczyłaby, że Chiny są w stanie realizować zaawansowane technologicznie przedsięwzięcia w krajach rozwiniętych.

Organizacja kolejnego szczytu w 2017 r. została powierzona Węgrom. Premier Chin Li Keqiang, komplementował Viktora Orbana jako zaufanego partnera Chin, wyrażając nadzieje, że Węgry odegrają pozytywną rolę w nakłanianiu UE do przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej zgodnie z protokołem WTO. Z kolei Orban dał do zrozumienia swojemu chińskiemu odpowiednikowi, że starania Węgier w kwestii przyznania im przez ChRL statusu „strategicznego partnera” zostaną wkrótce zwieńczone. Podobnie jak to jest w przypadku Polski, Czech oraz Serbii. W tym kontekście warto zwrócić uwagę, że wobec dużego zróżnicowania i wzajemnej konkurencji pomiędzy szesnastoma państwami EŚW, ze strony chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych zaczęły pojawiać się sygnały o gotowości Pekinu do zawężenia współpracy z Grupą Wyszehradzką oraz Serbią jako blokiem wewnątrz „16+1”. Taka współpraca nie będzie jednak bezwarunkowa. Szczyt w Rydze był okazją do przedstawienia „odpowiedniej reakcji” ze strony Chin, zapowiedzianej po październikowym przyjęciu Dalajlamy przez prezydenta Słowacji Andrieja Kiski. Chociaż od spotkania w Bratysławie, jako wydarzenia, które wyraźnie szkodzi relacjom chińsko-słowackim odżegnał się słowacki premier Robert Fico, to nie zdołało to zapobiec odwołaniu przez Li Keqiang dwustronnego spotkania z szefem słowackiego rządu – zaplanowanego pierwotnie na 5 listopada przy okazji szczytu w Rydze. Dzień później, Fico starając się zapewnić, że stosunek do współpracy z Chinami, nie powinien wywoływać konfliktu między dwoma najwyższymi ośrodkami władzy na Słowacji, dał jednocześnie do zrozumienia jakie konsekwencje ekonomiczne może ponieść Bratysława za niepodporządkowywanie się woli Pekinu: strona chińska odwołała dwie ważne misje gospodarcze oraz zamroziła zaangażowanie jednego ze swoich głównych funduszy inwestycyjnych na Słowacji.

2. Zwraca uwagę dynamiczny rozwój pozycji międzynarodowej Syczuanu i Chengdu. Przedstawiciel rządu Chengdu Li Weiliang wziął udział w inauguracyjnej sesji nowej chińsko-greckiej inicjatywy współpracy lokalnej jako delegat jednego z czternastu miast chińskich. Ponadto w listopadzie stolica Syczuanu była gospodarzem Second China-UK Bilateral Reform & Innovation Forum oraz otrzymała honor organizacji East Asian Local and Regional Government Congress w 2017 roku. Z kolei w sąsiednim Chongqing odbyło się forum **Władz Lokalnych Chiny-Ameryka Południowa**, które jest formatem analogicznym do rozwiązań, które Chiny stosują w po-

lityce zagranicznej wobec Afryki i EŚW. Najważniejszym wydarzeniem w tym miesiącu w Syczuanie były jednak przede wszystkim Międzynarodowe Targi Chin Zachodnich, które oprócz dużego prestiżu, stały się również okazją do zaznaczenia się rosnących napięć na linii Pekin-Berlin (a w szerszej perspektywie między Chinami i UE) w kwestiach gospodarczych, co nie zapowiada korzystnego dla Pekinu rozstrzygnięcia w sprawie przyznania statusu gospodarki rynkowej przez UE. Wicekanclerz Niemiec i szef SPD Sigmar Gabriel wezwał w Chengdu chińskie władze do zniesienia ograniczeń dla niemieckich firm szukających możliwości biznesowych w Chinach i ustanowienia tam równych warunków inwestycyjnych dla firm rodzimych i zagranicznych. Wizyta niemieckiego polityka odbyła się w trakcie intensywnych, inspirowanych przez Berlin, dyskusji wokół wprowadzenia przez UE ograniczeń możliwości wykupowania przez podmioty zagraniczne kluczowych technologii. Tydzień przed wizytą w Chinach, Gabriel – powołując się na względy bezpieczeństwa narodowego – zablokował przejęcie producenta chipów Axtrion przez fundusz inwestycyjny Fujian Grand Chip Investment Fund LP. Wartość udaremnionej transakcji wyceniono na 670 mln euro. Tylko w tym roku, chińskie firmy zapowiedziały lub już zrealizowały kupno niemieckich firm o wartości 11,3 mld euro. To blisko osiem razy więcej niż podobne wydatki w 2015 r.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

